

**Rok akademicki:**

2014/15

**Jednostka prowadząca:**

Instytut Historii WHiDK

**Kierunek:**

Historia

**Specjalność:**

Europa Wschodnia

**Poziom:**

studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne

**Nazwa przedmiotu:**

**Sztuka Europy Wschodniej XIX i XX w.**

**(Art of the Eastern Europe in 19th and 20th Century )**

**Język:**

PL

**Typ przedmiotu:**

przedmiot specjalnościowy

**Przedmiot obieralny:**

nie

**Rok studiów, semestr:**

rok I, semestr zimowy

**Wymiar:**

wykład: 30 godz.

**Punkty ECTS:**

wykład: 2

**Forma zaliczenia:**

wykład: zaliczenie bez oceny

**Prowadzący:**

wykład: prof. dr hab. Wasilij Szczukin;

**Koordynator sylabusu:**

prof. dr hab. Wasilij Szczukin

**Sylabus dostępny w ramach:**

- [Sztuka Europy Wschodniej XIX i XX w.](#) [na kierunku:] [Europa Wschodnia](#) (H\_EW), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, I rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/2ECTS]: prof. dr hab. Wasilij Szczukin;
- [Sztuka Europy Wschodniej XIX i XX w.](#) [na kierunku:] [Europa Wschodnia](#) (H\_EW), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, I rok, semestr letni
  - [prowadzący wykład:30h/z+e/1ECTS]: prof. dr hab. Wasilij Szczukin;

**Wymagania wstępne:**

Znajomość historii Europy Wschodniej na poziomie licencjatu. Podstawowa znajomość języka rosyjskiego (na poziomie min B2).

Znajomość głównych epok w historii sztuki zachodniej oraz odpowiednich stylów.

Umiejętność recepcji dzieła sztuki.

**Cele:**

Student powinien orientować się w zagadnieniach związanych z rozwojem sztuki Europy Wschodniej XIX i XX wieku, opisywać jej specyfikę, znać główne prawidłowości i mechanizmy rozwoju. Powinien bez trudu rozpoznawać najważniejsze dzieła sztuki, ich autorów i czas powstania. Powinien kojarzyć nazwisko tego czy innego twórcy i podać podstawowe informacje na temat jego działalności.

**Treści kształcenia:**

Rozwój sztuk plastycznych (architektura, malarstwo, rzeźba, grafika, fotografia), muzyki i sztuki teatralnej w wieku XIX i XX na terenie Imperium Rosyjskiego (1801–1917), Republiki Rosyjskiej (1917–1922) oraz części europejskiej Związku Radzieckiego (1922–1991). Kultura epoki romantyzmu (1825–1855). Światopoglądy i ideologie: nacjonalizm, okcydentalizm, socjalizm. Powstanie radykalnej inteligencji. Architektura, sztuki plastyczne, muzyka. Powstanie szkoły narodowej w dziedzinie opery i baletu. Kultura epoki realizmu i pozytywizmu (1855–1892). Spektrum ideologiczne. Ekstremalne zjawiska kulturowe: konspiracja, anarchizm, terroryzm. Architektura, sztuki plastyczne, muzyka. Teatr, opera i balet. Osiągnięcie najwyższego poziomu światowego w szeregu dziedzin nauki i sztuki. Kultura Srebrnego Wieku. Spektrum ideologiczne i problem “stylu epoki”. Estetyzm jako wszechogarniająca cecha epoki. Dekadentyzm i awangardyzm. Tradycjonalizm i załączki ekologii kultury: “Mir Iskusstwa”. Architektura, sztuki plastyczne, muzyka. Życie teatralne. Początki kina. Odnowa choreografii: balet S. Diagilewa. Kultura okresu radzieckiego – etap pierwszy, konstruktywny (1920–1929). Kontynuacja i rewolucyjna zmiana kodów semantycznych. Zjawisko awangardy i jego oblicza. Reakcja tradycjonalistyczna. Marksizm i freudyzm jako zjawiska kulturowe. Architektura awangardowa. Sztuki plastyczne. Muzyka. Sukcesy sztuki teatralnej i filmowej. Życie kulturalne na emigracji. Kultura okresu radzieckiego – etap drugi, kanoniczny (1929–1953/6). Przejawy totalitaryzmu w dziedzinie kultury. Złożoność fenomenu socrealizmu. Architektura, sztuki plastyczne, muzyka. Teatr i kino. Kultura masowa. Fenomen pieśni masowej. Kultura okresu radzieckiego – etap trzeci, destrukcyjny (1953/6–1985). Fenomen odwilży. Sukcesy w dziedzinie nauki, techniki, sztuki i sportu. Osiągnięcia w dziedzinie architektury, sztuk plastycznych, muzyki, sztuki teatralnej i filmowej. Rozwój sztuki nieoficjalnej i nonkonformistycznej. 16. Podstawowe cechy kultury Rosji od początku Pierestrojki do dnia dzisiejszego: postmodernizm i nostalgia. Kultura epoki romantyzmu (1825–1855). Światopoglądy i ideologie: nacjonalizm, okcydentalizm, socjalizm. Powstanie radykalnej inteligencji. Architektura, sztuki plastyczne, muzyka. Powstanie szkoły narodowej w dziedzinie opery i baletu. Kultura epoki realizmu i pozytywizmu (1855–1892). Spektrum ideologiczne. Ekstremalne zjawiska kulturowe: konspiracja, anarchizm, terroryzm. Architektura, sztuki plastyczne, muzyka. Teatr, opera i balet. Osiągnięcie najwyższego poziomu światowego w szeregu dziedzin nauki i sztuki. Kultura Srebrnego Wieku. Spektrum ideologiczne i problem “stylu epoki”. Estetyzm jako wszechogarniająca cecha epoki. Dekadentyzm i awangardyzm. Tradycjonalizm i załączki ekologii kultury: “Mir Iskusstwa”. Architektura, sztuki plastyczne, muzyka. Życie teatralne. Początki kina. Odnowa choreografii: balet S. Diagilewa. Kultura okresu radzieckiego – etap pierwszy, konstruktywny (1920–1929). Kontynuacja i rewolucyjna zmiana kodów semantycznych. Zjawisko awangardy i jego oblicza. Reakcja tradycjonalistyczna. Marksizm i freudyzm jako zjawiska kulturowe. Architektura awangardowa. Sztuki plastyczne. Muzyka. Sukcesy sztuki teatralnej i filmowej. Życie kulturalne na emigracji. Kultura okresu radzieckiego – etap drugi, kanoniczny (1929–1953/6). Przejawy totalitaryzmu w dziedzinie kultury. Złożoność fenomenu socrealizmu. Architektura, sztuki plastyczne, muzyka. Teatr i

kino. Kultura masowa. Fenomen pieśni masowej. Kultura okresu radzieckiego – etap trzeci, destrukcyjny (1953/6–1985). Fenomen odwilży. Sukcesy w dziedzinie nauki, techniki, sztuki i sportu. Osiągnięcia w dziedzinie architektury, sztuk plastycznych, muzyki, sztuki teatralnej i filmowej. Rozwój sztuki nieoficjalnej i nonkonformistycznej. 16. Podstawowe cechy kultury Rosji od początku Pierestrojki do dnia dzisiejszego: postmodernizm i nostalgia.

**Efekty kształcenia:**

Ma uporządkowaną wiedzę z zakresu historii sztuki rosyjskiej, ukraińskiej, białoruskiej i litewskiej.

Ma uporządkowaną wiedzę o powiązaniu dyscyplin historycznych z dyscyplinami koniecznymi do poszerzenia wiedzy (filologia, filozofia, kulturologia, estetyka)

Posiada podstawowe umiejętności pozwalające na aktywne uczestnictwo w dyskusji na temat dziedzin nauki studiowanych w ramach kierunku historia.

Ma świadomość wartości dziedzictwa kulturowego w jego różnorodności, jest świadom odpowiedzialności za jego zachowanie.

**Metody i narzędzia dydaktyczne:**

Wykład informacyjny, opowiadanie, opis, objaśnienie lub wyjaśnienie; wykład problemowy, klasyczna metoda problemowa, ekspozycja z użyciem komputera i rzutnika, pokaz.

**Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:**

Zaliczenie wykładu na podstawie zweryfikowanych list obecności. Student nie może mieć więcej niż 14 godzin nieobecności nieusprawiedliwionej (7 wykładów) w ciągu semestru.

Warunkiem zaliczenia całości przedmiotu jest egzamin pisemny zdany z oceną pozytywną. Egzamin składa się z określenia autora i nazwy dwu fragmentów muzycznych oraz dziesięciu obrazów przedstawiających zabytki architektury i inne dzieła sztuki, z krótkiego opisu jednego z wybitnych działaczy kultury rosyjskiej oraz z odpowiedzi na dwa pytania dotyczące materiału wykładów.

Kryteria oceny na egzaminie: poziom erudycji, umiejętności kojarzenia faktów, rozumienia fenomenu sztuki oraz jej funkcjonowania. Poziom wrażliwości estetycznej.

**Lektury podstawowe:**

- Łotman J., Rosja i znaki. Kultura szlachecka w wieku XVIII i na początku XIX. Przekład i posłowie B. Żyłko, Gdańsk 1999;

- Jegorow B., Oblicza Rosji. Szkice z historii kultury rosyjskiej XIX wieku. Przekład D. i B. Żyłkowie. Posłowie B. Żyłko, Gdańsk 2002;

- Żadowa Ł., Poszukiwania i eksperymenty. Szkice z historii sztuki rosyjskiej i radzieckiej lat 1910–1930. Z ros. przeł. J. Derwojed i J. Tasarski, Warszawa 1982.

**Lektury uzupełniające:**

- Bilington J.H., Ikona i topór. Historia kultury rosyjskiej, Kraków 2008;

- Figes O., Taniec Nataszy. Z dziejów kultury rosyjskiej, Warszawa 2007;

- Sadowski J., Między Pałacem Rad i Pałacem Kultury. Studium kultury totalitarnej, Kraków 2009;

- Szczukin W., Na dół, do nieba. Utopijny dyskurs w architekturze i wystroju moskiewskiego metra (1935–1954), [w:] Homo utopicus, terra utopica. O utopii i jej lekturach. Pod red. E. Paczowskiej i J. Sadowskiego, t. I, Warszawa 2007, s. 205–220 („Obóz” 2007, nr 45/46).

**Uwagi:**